

Ara toca dir que toca

El president del govern espanyol, José Luis Rodríguez Zapatero, amb els seus tres vice-presidents: Manuel Chaves, María Teresa Fernández de la Vega i Elena Salgado.

Els canvis de govern acomplerts pel president espanyol, José Luis Rodríguez Zapatero, fa un parell de setmanes, amb l'objectiu –segons que va dir ell mateix quan els va fer públics– d'encarar la crisi actual, han afectat els principals ministeris implicats en el procés de desplegament dels nous estatuts autonòmics aprovats durant la passada legislatura: Economia, Administracions Públiques i Foment. Aquest ball de carteres, només un any després de la formació del govern, té una dimensió política que va més enllà de l'estricta voluntat d'imprimir un nou ritme a un executiu que començava a consolidar una imatge d'immobilitat davant la greu crisi econòmica mundial. La reforma del govern té també, doncs, un clar component d'allò que a Espanya s'anomena "política territorial".

El nou equip de govern de Zapatero ha d'encarar la greu crisi econòmica, d'abast global. I per això haurà de resoldre el 'sudoku' territorial: tancar un nou model de finançament, que fins ara ha ofegat fiscalment els Països Catalans, i fixar, finalment, quin és l'autogovern que l'estat està disposat a reconèixer a les autonomies, en el procés de desplegament dels nous estatuts. Zapatero diu que ara toca tancar aquesta carpeta.

La inestabilitat parlamentària amb la qual el PSOE es troba al Congrés de Diputats, on tots els possibles aliats parlamentaris han quedat socarrimats –els darrers, PNB i BNG, de resultes

de les eleccions autonòmiques del País Basc i de Galícia, l'1 de març passat–, obliga el president espanyol a bellugar peces. D'una banda, ha instat el seu grup al Congrés a intensificar

esforços per a poder teixir acords parlamentaris amb més formacions, per tal d'aconseguir una certa estabilitat parlamentària. Una estabilitat que es vol aconseguir amb un reguitzell de propostes "d'esquerres", de caràcter social, que donin una empremta ideològica a la imatge de la política dels socialistes.

S'acosta el debat dels pressupostos del 2010 i l'accés d'Espanya a la presidència de la Unió Europea, el primer semestre de l'any vinent, i l'executiu socialista vol evitar contratemps. I els nous ministres, Zapatero els ha apressats a tancar la revisió del sistema de finançament autonòmic. De fet, ha instat el vice-president tercer, Manuel Chaves, a iniciar una ronda "pels territoris", a fi de trobar –se suposa que en poques setmanes– el consens necessari que fins ara no han trobat per tancar el canvi del model de finançament autonòmic.

Tensió amb Catalunya. La ronda de Chaves precisament té un dels principals reptes a Catalunya. Justament per això, el vice-president i ministre de Cooperació Territorial ha començat reunint-se amb el president de la Generalitat de Catalunya, José Montilla –aquest dimarts, 21 d'abril– i durant aquesta mateixa setmana també es trobarà amb el president valencià, Francisco Camps. No haurà estat l'única reunió del president català amb el govern de l'estat. El dilluns de Pasqua, Montilla es va reunir, aquesta vegada a Madrid, amb la vice-presidenta econòmica, Elena Salgado. Com dèiem, Zapatero vol tancar tant sí com no el capítol de la negociació del nou model de finançament autonòmic, un dels principals elements de fricció amb el govern tripartit, i un dels elements que li dificulta la possibilitat d'establir aliances estables amb les formacions de Catalunya (llevat del PSC, que fins ara ha actuat disciplinadament amb la resta de diputats del PSOE, dins el grup socialista del Congrés). Però no serà pas una tasca fàcil, la dels dos nous vice-presidents espanyols –i de retruc, el nou ministre de Foment, José Blanco, responsable de les inversions en infraestructures, dependents, això sí, dels recursos d'Economia–, Chaves i Salgado. La distància entre

les opcions dels dos executius en matèria de finançament fa temps que és prou notòria. De fet, l'executiu espanyol ja ha acumulat un incompliment de nou mesos respecte a la data en què s'havia d'aplicar el nou model de finançament, tal com preveia l'Estatut de Catalunya –establia el límit del 9 d'agost per arribar a un acord. I ha estat un incompliment reiterat de totes les pròrrogues establertes unilateralment per l'executiu espanyol mateix. Fins ara, la resposta del govern català ha estat de no acceptar la proposta del nou model, bàsicament, perquè considera que ni el model ni les xifres previstes no satisfien les necessitats d'un finançament just per a Catalunya ni s'ajustaven a allò que preveu el nou estatut d'autonomia. El que s'havia proposat l'equip de l'ex-vice-president econòmic, Pedro Solbes, no respectava el criteri d'ordinalitat, inclòs a l'Estatut, és a dir, que Catalunya no perdés llocs en la classificació de comunitats segons renda *per capita*, respecte al lloc que ocupa d'acord amb l'aportació de recursos a les arques de l'estat. Però, a més, les xifres que remenava el ministeri de Solbes també eren molt inferiors a les estimacions calculades pel Departament d'Economia català, d'Antoni Castells. Catalunya estimava que l'estat havia d'aportar un mínim de 12.000 milions d'euros per al finançament autonòmic, a fi d'assolir les previsions menys ambicioses de les necessitats de finançament per a Catalunya, calculades en uns 3.600 milions d'euros. En canvi, les xifres aportades des de Madrid queden, fins ara, molt lluny, i oscil·len entre els 8.000 i 5.000 milions d'euros per al nou finançament autonòmic –val a dir que l'executiu de Zapatero no va tenir cap inconvenient a aportar de cop 8.000 milions d'euros per a inversions en infraestructures a l'àmbit local–, una xifra que no arribaria ni a la meitat de les estimacions fetes a Catalunya. Les xifres i el model, doncs, no quadren, com tampoc no quadra la percepció sobre l'evolució de les negociacions. Després dels primers contactes de la setmana passada entre el president de la Generalitat i els vice-presidents espanyols, Salgado i Chaves, l'executiu central feia pública la percepció que les entrevistes havien servit per a

acostar posicions. Fins i tot la vice-presidenta María Teresa Fernández de la Vega deia la setmana passada que s'"havia fixat les bases per a un acord", en matèria de finançament. Però a Catalunya no es compartia aquest optimisme. El president Montilla, després del consell de govern de la setmana passada, ja advertia que no creia que es pogués tancar un nou model de finançament en poques setmanes, tal com havia anunciat el president espanyol. Així mateix, també va reiterar que l'executiu català no rebaixaria els plantejaments fets fins ara, i que no acceptaria "un mal finançament per a Catalunya". A més, el president català expressava l'emergència que significa per a Catalunya un bon finançament, a fi de poder afrontar amb més garanties la situació actual de crisi. El desacord arriba fins i tot en la interlocució. Per a l'executiu català, amb qui cal negociar el model de finançament no és amb el vice-president Chaves, responsable de la política de relacions territorials, sinó amb la vice-presidenta econòmica, Elena Salgado, que és, a més a més, la presidenta del Consell de Política Fiscal i Financera.

Desencallar el desplegament de l'Estatut. Però no serà només el finançament el principal deure que haurà d'afrontar el nou equip de govern de Zapatero, si vol millorar la relació amb les forces catalanes i tenir més estabilitat al Congrés. L'executiu de Zapatero també hauria de canviar el ritme que fins ara ha seguit a l'hora de desplegar el nou Estatut de Catalunya. "No es pot demanar més rapidesa" i "no hi ha motius per a la impaciència", va dir en una ocasió, al Senat, José Luis Rodríguez Zapatero, en referir-se a la velocitat amb la qual el seu executiu desplegava el nou Estatut català. Ho deia en una sessió a la cambra alta el 24 d'abril del 2007. Dos anys després, el balanç dels traspessos i de normes desplegades per acomplir el nou text català és més aviat magre. Del 2007 ençà, s'han aprovat les transferències de quinze competències, de diversa importància i transcendència. El 2007 es va aprovar l'ampliació de "mitjans traspessats a la Generalitat de Catalunya en matèria de provisió de mitjans materials i econòmics al servei

El finançament català serà un dels ferros roents del nou executiu espanyol. A la imatge, el president català, José Montilla, amb la nova ministra espanyola d'Economia, Elena Salgado.

de l'administració de justícia", el traspàs de la declaració d'utilitat pública de les associacions i aplicació dels beneficis fiscals a les associacions i fundacions; el traspàs de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona; l'ampliació de mitjans traspassats a la Generalitat de Catalunya en matèria d'agricultura (gestió, control i pagament d'ajut comunitari a les organitzacions de productors de fruites i hortalisses d'àmbit superior a Catalunya); el traspàs de l'ordenació i gestió del litoral (autoritzacions i instal·lacions marítimes); i el traspàs de l'assignació de l'ISBN (International Standard Book Number) i de l'ISSN (International Standard Serial Number).

El 2008, les competències assolides van ser: el traspàs de la presa

de la Llosa del Cavall (Solsonès); l'ordenació i gestió del litoral (concessions); l'homologació i convalidació de títols i estudis estrangers en ensenyaments no universitaris; les comunicacions electròniques; la provisió de mitjans econòmics al servei de l'administració de justícia; l'estació depuradora d'aigües residuals del Baix Llobregat; i les autoritzacions inicials de feina per als estrangers. Així mateix, la Generalitat ha assumit dues noves competències previstes a l'Estatut, a través de conveni: una sobre actuacions que s'han de dur a terme per desplegar les competències que preveu l'Estatut en matèria de notaries i registres, i una altra entre el Ministeri de l'Interior espanyol i el departament català

d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, sobre centres de formació i activitats de seguretat privada. En procés de negociació hi ha alguns altres traspassos, com ara el que fa referència a la formació i titulacions pesqueres i al despatx, registre i seguretat d'embarcacions; el de la titularitat de les biblioteques provincials radicades a Catalunya; el de la gestió del registre de múltiples i resolució de conflictes entre operadors de radiodifusió; o el de les assegurances escolars. Més enllà d'aquesta llista, els principals ossos de mal rosegar són lluny de l'acord. Entre els traspassos pendents hi ha qüestions recurrents, com l'emblemàtic traspàs de la xarxa de trens de rodalia de Renfe (promès per Zapatero, per a l'1 de gener del 2008), el traspàs de la Inspecció de Treball (una reivindicació que ja prové d'abans de l'aprovació del nou Estatut i que es podria materialitzar, finalment, abans de l'estiu); o el de les beques i ajuts d'ensenyament universitari i no universitari (una altra reivindicació històrica, especialment útil per a afrontar les reformes, per exemple, que preveu l'adaptació a l'anomenat procés de Bolonya). I tot això caldrà fer-ho amb el soroll de fons de l'amenaça d'una sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut català, que pot acabar de complicar encara més el tauler de joc de les relacions, ja prou complexes, entre Catalunya i Espanya.

Vaixells i milions. El nomenament d'Elena Salgado i de Manuel Chaves com a nous vice-presidents del govern espanyol aixequen força expectatives al País Valencià. L'executiu presidit per Francisco Camps saluda l'arribada de Manuel Chaves a l'àrea de Cooperació Territorial, per bé que es mostra més escèptic amb l'ascens de Salgado, una persona amb qui ja han topat diverses vegades, durant el seu pas per les carteres de Sanitat i d'Administracions Públiques.

L'estratègia de confrontació que practica el Consell envers Rodríguez Zapatero se centra, d'un temps ençà, en la defensa d'un finançament òptim per al País Valencià, amb el reconeixement dels cinc milions d'habitants que hi ha ara, i no sols dels quatre que hi

Els polítics valencians han jutjat insuficient el finançament dels grans esdeveniments per part del govern espanyol. A la imatge, la ministra Salgado,

havia en temps de José María Aznar a la Moncloa i Eduardo Zaplana al Palau de la Generalitat. El model d'aleshores, beneït ostensiblement pel PP valencià, ara és desqualificat sense embuts per la cúpula de la formació, que a més va negar-se a incloure referències agosarades en matèria de finançament a la reforma estatutària aprovada el març del 2006. La divisa "Som cinc milions" és brandada dia sí dia també a les Corts, per Camps i els seus, i de fet ja han posat xifra a les bones paraules de Zapatero en el sentit de resoldre el dèficit de finançament dels valencians: 1.100 milions d'euros, una quantitat a

la qual el govern espanyol difícilment podrà arribar, tenint en compte que l'esborrany redactat per Pedro Solbes parlava d'una xifra global de 7.000 milions.

Amb tot, l'accés de Chaves a la tercera vice-presidència pot afavorir els interessos del PP valencià, car l'ex-president andalús ha deixat caure que aquests 7.000 milions han de créixer de manera considerable, per tal d'atendre les demandes dels uns i dels altres i de pactar un model acceptable per a tothom. A més, Chaves sí que va impulsar un Estatut andalús amb clàusules exclusives sobre finançament i

ha manifestat diverses vegades el desig que el factor de població prevalga sobre qualsevol altre, a l'hora d'acordar el nou sistema. Una proposta que agrada a l'executiu valencià i que Zapatero mateix va assegurar a Camps que potenciaria, tot i que introduint-hi factors correctius. Són aquests reequilibris, però, que fan témer al Consell que la proposta final diste massa dels 1.100 milions que s'han marcat com a fita. Malgrat tot, el govern valencià entén que Chaves no té res a veure amb el manxec José Bono i l'extremeny Juan Carlos Rodríguez Ibarra —ni tampoc amb les seues versions

007

L'alcaldessa Barberà i el conseller Rambla.

actuals, Guillermo Fernández Vara i José María Barreda–, i que, per tant, reeixirà en l'objectiu de presentar un model més just.

Un altre punt de consens amb Chaves és la posició respecte a la política hídrica. L'andalús s'ha mostrat partidari que l'estatut castellano-manxec –ara en fase de tràmit parlamentari a Madrid– no fixe cap data de caducitat per al transvasament Tajo-Segura, una demanda expressa i conjunta del PP i el PSPV-PSOE que xoca amb els desigs de populars i socialistes manxecs, encapçalats pels seus líders respectius, María Dolores de Cospedal

i Barreda. Chaves té reservat un paper fonamental, a l'hora d'esborrar l'any 2015 com a darrer en què es transvasa aigua al sud del País Valencià, Múrcia i Almeria. Com a president d'Andalusia, el nou vice-president estatal va impulsar l'aprovació d'una moció que insta el govern espanyol a mantenir *sine die* el transvasament. Si al remat es materialitza aquesta reculada, el secretari general dels socialistes valencians, Jorge Alarte, tindria la primera oportunitat d'aparèixer com el garant dels interessos dels ciutadans que aspira a governar algun dia, i sobretot en una qüestió ben peluda com ho és l'hídrica.

Un altre aspecte que Chaves té a l'abast és resoldre el recurs del govern estatal contra el nou règim econòmic matrimonial valencià, que recupera les normes de l'històric dret foral autòcton [vegeu pàg. 60-63] i que temps enrere va ser recorregut al Tribunal Constitucional. Una altra norma pactada entre PP i PSPV-PSOE que es trobava amb entrebancs a Madrid i que ara Chaves podrà permetre's el luxe de validar. Sense dubte, una mesura molt menys mediàtica que no la de l'aigua, però igualment efectiva a l'hora de transmetre una imatge menys adusta del govern espanyol, una de les grans assignatures pendents de l'executiu de Zapatero al País Valencià.

Siga com siga, no tot seran flors i violes, per a Manuel Chaves. El Consell i l'Ajuntament de València han tingut seriosos distanciaments amb l'antecessora de Chaves i avui també vice-presidenta, Elena Salgado. El motiu, les negociacions sobre la Copa de l'Amèrica com a copartícpis del consorci creat expressament ja en temps de Jordi Sevilla al Ministeri d'Administracions Públiques. El 25 de març, Rita Barberà signava un acord amb America's Cup Management pel qual aquesta empresa es comprometia –atesa l'eternització de les disputes legals als tribunals de Nova York entre els equips Oracle i Alinghi, una contesa que posa en dubte la repetició de la copa a València– a celebrar en aigües valencianes unes regates d'exhibició entre un mínim de nou equips i durant dues setmanes. La xifra que calia abonar per l'esdeveniment, 18 milions d'euros, va ser considerada del tot

excessiva per Salgado, encara titular d'Administracions Públiques, que va desestimar-hi la participació del govern estatal, adduint que la quantitat en qüestió ni tan sols servia com a hipotètic avançament d'un posterior cànon per a repetir la Copa de l'Amèrica oficial a València. La negativa de Salgado a col·laborar-hi –el Consell tampoc no ho veia clar, però no podien anar contra els desigs irrefrenables de Barberà– va tornar a fer planar el fantasma del desgreuqe envers els valencians que, segons el PP, practica Zapatero. La setmana passada es feia públic que Barberà i Camps s'acollien a una clàusula del contracte per tal de recuperar els 18 milions, tot just ara que la resolució del contenciós Oracle-Alinghi podria ser tan a prop.

Salgado ja sap, doncs, com les gasten a València, i l'encàrrec que li ha fet Zapatero no és pas menys galdós. Li ha proposat de “canviar el model econòmic”, i això, al País Valencià com enlloc més, implica reduir i molt la dependència del totxo. El model actual ha menat a una desocupació que creix al País Valencià a un ritme molt superior a la mitjana estatal –aquest creixement, com el deute de l'administració autonòmica, no té parió a l'estat– i que ha menystingut els sectors tradicionals: el moble, el calcer, el tèxtil i el camp han quedat en un segon pla, ocults rere el creixement desorbitat del ciment i l'aposta pel turisme de masses. La tasca és de molta volada, però podria obtenir bons rèdits si comptara amb la implicació d'ambdós executius.

Optimisme balear pel nou govern Zapatero. El govern de les Illes Balears confia en els nous ministres de Zapatero. Si més no, hi confien el president i les àrees del PSOE. Fins i tot la ministra de Cultura, González-Sinde, que se significà públicament a favor del “Manifiesto por la lengua común” (que impulsà el partit de Rosa Díez), ha estat benvinguda per la consellera d'Educació i Cultura, Bàrbara Galmés, perquè, a parer seu, serà sensible a mantenir i impulsar els convenis –bàsicament referits a patrimoni– que han signat i hauran de signar en el futur les Illes i el govern central.

EL TEMPS

José Blanco, nou ministre espanyol de Foment, en substitució de la polèmica Magdalena Álvarez.

En totes les altres àrees –Economia, Cooperació Territorial, Sanitat...– el denominador comú és el finançament. Sigui el regular, que s’ha de reformar, o l’extraordinari. Pel que fa a la reforma del sistema de finançament, el president Francesc Antich s’ha mostrat “absolutament convençut” que aviat hi haurà novetats “positives per a les Illes” perquè, “al marge del ministre que sigui, es tracta d’un compromís de Zapatero”. El govern balear ha avaluat entre 390 milions i 600 milions més d’euros l’any allò que han de rebre les Illes per poder estar “dins la mitjana” d’inversió general de l’estat a cada autonomia amb relació a la població. Tot i que la pinça és molt ampla, en converses privades es concreta més la xifra que es podria rebre i tothom espera que sigui entre 300 i busques i 400 llargs. Ningú no n’espera menys, i si fossin més seria una agradable sorpresa. D’aquestes xifres en parla el PSOE, que ha negociat a Madrid –a través del conseller d’Economia, Carles Manera, i també del president–, però tant el Bloc com UM han “exigit”

en diverses ocasions que la xifra final no sigui inferior a 600 milions.

Allà on Antich espera una gran millora és en el finançament extraordinari, és a dir, les inversions que el govern espanyol signi amb el balear mitjançant convenis. D’aquests, ja n’hi ha algun de signat, com ara el de carreteres –amb una inversió de més de 600 milions a totes les Illes–, que fins i tot és aprovat pel consell de ministres però restava congelat per voluntat de la ministra de Foment, Magdalena Álvarez. La bona relació personal entre Antich i el nou ministre del ram, José Blanco, fa pensar al govern balear que l’arribada d’aquests diners serà immediata. Un altre gran projecte pendent de pactar finançament amb Madrid és el tramvia de la badia de Palma, pel qual es calcula un cost superior a 300 milions que l’executiu illenc confia que sigui pagat totalment pel ministeri de Blanco.

Aquest dos són els gran convenis –per uns 1.000 milions– que s’esperen a curt termini, als qual s’ha d’afegir el del ferrocarril –660 milions més–,

ja vigent. Però també n’hi ha alguns altres: en investigació, en sanitat, en medi... Sobre això, el president Antich anuncia que així que s’hagi culminat la reforma del finançament ordinari, negociarà amb el govern espanyol l’aplicació del règim especial per a les Balears (REB), que preveu inversions extraordinàries de l’estat en tota mena d’àmbits –educació, territori, medi, sanitat, turisme, ecologia, investigació...– per tal de compensar el cost de la insularitat.

Per un altre costat, Antich també ha expressat optimisme perquè el nou ministre de Cooperació Territorial, Manuel Chaves, “és molt sensible a les necessitats autonòmiques”, cosa que serà bona per als interessos balears a l’hora de desenvolupar l’Estatut –reformat el febrer de 2007– que preveu, entre moltes més coses, inversions extraordinàries anuals de 100 milions d’euros de l’estat – a banda del finançament ordinari i dels possibles convenis–, la policia autonòmica, etc.

V. Maceda, M. Payeras i E. Rimbau